

Redengevende omschrijving gemeentelijke monumentenlijst

Heerenstraat 18

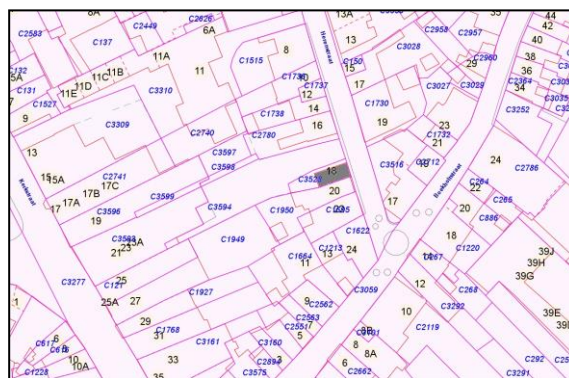
Monumentnummer : GM208

Straat : Heerenstraat
Huisnummer : 18
Toevoeging : --
Postcode : 6981 CT

Kadastrale aanduiding : Doesburg
Sectie : C
Nummer : 3528

Naam object : ---
Bouwjaar : XVII
Architect : n.b.
Bouwtijl : n.v.t.
Oorspronkelijke functie : pakhuis
Huidige functie : woonhuis

Inventarisatie/beschrijving : dhr. J. Krijnen
Datum beschrijving : 28-11-2016
Datum aanwijzing : 12-09-2017

Situering

Pand gelegen aan de Heerenstraat in de historische binnenstad van Doesburg. Het staat met de voorgevel in de rooilijn met links een onbebouwde voormalige huisplaats.

Opbouw

Tweelaags pand op een rechthoekige plattegrond. Het pand heeft een begane grond, een verdieping en een zolder onder een zadeldak tussen topgevels. Het is voor zover bekend niet onderkelderd. Het pand grenst aan de achterzijde aan een tuin en rechts aan een open plaats dat door een modern spijlenhek van de straat is gescheiden.

Historie

De Heerenstraat is gelegen tussen de Gasthuisstraat en Boekholtstraat binnen het oudste gedeelte van de historische stad die in 1237 stadsrechten kreeg en kort ervoor moet zijn gesticht. De bebouwing met afwisselend grote panden en lage huizen en werkplaatsen weerspiegelt het gemengd gebruik in de straat van panden als woning, bedrijfsruimte/werkplaats en in het verleden stadsboerderijen. Heerenstraat 18 behoorde bij de start van het kadaster in 1832 tot één bezit met Heerenstraat 16, 20 en 22. Het perceel was verbonden met de Kerkstraat waar een theekoepel stond, die in 1887 werd gesloopt ten behoeve van de bouw van de voorganger van Kerkstraat 27.

Beknopte bouwgeschiedenis

Het pakhuis vertoont aan de buitenzijde weinig kenmerken die iets vertellen over de ouderdom. De linker zijmuur bezit aan de binnenzijde van nummer 20 op de eerste verdieping een tweetal luikvensters met zandstenen sponningen, die mogelijk in de late 15^e eeuw, maar eerder in de 16^e eeuw of vroege 17^e eeuw zijn toegepast.

In de negentiende eeuw maakte het pand deel uit van een oude stadsboerderij rechts, waarmee het lange tijd was verbonden. Toen zal het pakhuis zijn verbouwd waarbij de huidige vensterindeling zal zijn gerealiseerd, mogelijk is toen ook de dakconstructie vernieuwd en zijn de muren gepleisterd. Vanaf het einde van de 19^e eeuw en in een groot deel van de 20^e eeuw was het in gebruik als kolenpakhuis en -magazijn, waaraan de hijshaak in de voorgevel nog herinnert¹. Tussen 1963 en 1970 is de boerderij rechts van het pand gesloopt en vervangen door een enkellaags poortgebouw, die in 2000 alweer werd vervangen ten gunste van het bestaande hekwerk. In hetzelfde jaar is aan Heerenstraat 18 een dakkapel toegevoegd. In 2006 werd het pakhuis verbouwd tot woning waarbij de gehele indeling en afwerking nieuw werd ingebouwd. In 2016 is het pand nogmaals verbouwd, ditmaal is het dak geïsoleerd en zijn de dakpannen vervangen.

Exterieur

Heerenstraat 18 heeft gepleisterde gevels. Aan de straatzijde is deze één venstertravee breed en uitgevoerd als getuite topgevel met schoulers. De gevel bezit op de begane grond een venster met moderne draairamen en bovenraam met ventilatierooster. Ook op de eerste verdieping is een venster van dit type toegepast. Tot 2016 waren dit zesruits schuifvensters met wisseldorpel. Ter hoogte van de bovendorpel van het bovenste venster twee gesmede staafankers. Wat hoger in de gevel zijn links en rechts ter plaatse van de muurplaten gesmede staafankers aanwezig. In de geveltop een klein, getoogd venster met terugliggend raamkozijn. Op foto's uit 1990 was hier nog een

¹ Mondelinge mededeling eigenaar.

houten, naar buiten draaiend luik op duimen aanwezig. Boven het getoogde venster een gesmede haak ten behoeve van een te plaatsen hijskatrol.

De rechter zijgevel is door middel van muurdammen in drie vakken geleed. De eerste twee vakken zijn geheel blind, in het laatste vak zijn verspringend boven elkaar twee vensters aanwezig. Deze zijn van het zelfde type als in de voorgevel. In de muurdammen zijn forse gesmede staafankers opgenomen die de positie van de balklagen markeren. De gevel wordt beëindigd met een zinken mastgoot. Boven het rechter gevelvak staat een forse, vlakgedekte dakkapel in de goot. De dakkapel is voorzien zinken zijwangen en een vierruits draairaam. De dakvlakken zijn in 2016 voorzien van nieuwe roodgebakken opnieuw verbeterde holle pannen.

De achtergevel is eveneens als gepleisterde topgevel uitgevoerd en op de begane grond voorzien van een breed kozijn met drie tuindeuren met ruiten in de bovenste helft. Boven het kozijn vier gesmede staafankers. Op de eerste verdieping is een klein venster aanwezig, waarvan de raamvulling in 2006 is vernieuwd. Ook in de achtergevel zijn de muurplaten met staafankers gemarkeerd, in de blinde geveltop zijn twee kleinere staafankers aanwezig.

Interieur

Kelder: de aanwezigheid van een kelder kon niet vastgesteld worden. Kleurverschil in de betonnen begane grondvloer duidt mogelijk op een gedichte keldertoegang linksvoor.

Begane grond: De indeling en afwerking van de begane grond is in 2006 en 2016 geheel nieuw tot stand gekomen. De verdiepingsbalklaag is geheel in het zicht en uitgevoerd als samengestelde balklaag met twee eiken moerbalken en langs de gevels twee eiken randbalken. De moer- en randbalken zijn voorzien van sleutelstukken, waarvan enkele nog een eenvoudig ojiefprofiel hebben en andere in het verleden aan de onderzijde zijn verzaagd ten behoeve van een verdwenen verlaagd plafond. De balken dragen kinderbinten waarop de vloerdelen zijn gespiekerd. De oudste kinderbinten zijn zwaar gedimensioneerde eiken exemplaren, een groot aantal is in het verleden vervangen door machinaal gezaagd naaldhout. De rechter bouwmuur bevat achter een voorzetwand circa 2 meter boven de vloer een horizontaal ingemetselde eiken balk, die mogelijk kan hebben behoord bij het rechter buurpand, dat rond 1975 is gesloopt.

Eerste verdieping: wordt bereikt via een moderne trap. Ook hier is de indeling en afwerking in 2006 en 2016 geheel nieuw tot stand gekomen en bestaat uit een centrale overloop, badkamer en een kamer aan de straatzijde en aan de achterzijde. De enkelvoudige zolderbalklaag is geheel in het zicht en uitgevoerd met zwaar gedimensioneerde, rechthoekig gezaagde balken.

Zolder: wordt bereikt door middel van een moderne houten spiltrap met kwarten. De zolder is volledig met modern plaatmateriaal afgewerkt. De indeling en afwerking met centrale overloop, badkamer en een kamer aan de straatzijde en aan de achterzijde is geheel modern, van de constructie is niets zichtbaar. Blijkens mondelinge mededeling van de eigenaar was er bij het vervangen van de dakpannen sprake van modern bouwhout dat voor de kapconstructie is gebruikt.

Bouwdossiers

- 05-11-1999 het veranderen van de poort (plaatsen hek)
07-02-2000 het plaatsen van een dakkapel
10-04-2006 het verbouwen van een magazijn tot woonhuis

Literatuur

- Haans, F.A.C., H.J. van Capelleveen, *Beschrijving Heerenstraat 18 Doesburg*, 17-5-1990 (adviesnr. 126)
Haans, F., *Monumentengids Doesburg*, Utrecht 2008, 160, 163

Waardering

Het pand dateert uit de zeventiende eeuw en kreeg het gepleisterde uiterlijk in de negentiende eeuw. Het is voor wat betreft de hoofdpzet en gevelarchitectuur redelijk goed bewaard gebleven. Leidend voor de waardebeoordeling zijn de bewaard gebleven hoofdvorm van het pand alsmede het casco van bouwmuren en balklagen. Verder is van belang de ligging in de rooilijn aan de straat.

Van negatieve invloed op de cultuurhistorische waarde van het pand is het gegeven dat de historische kapconstructie in het verleden is verwijderd en alle ramen en kozijnen zijn vernieuwd

Het object Heerenstraat 18 is van architectuurhistorische waarde voor de gemeente Doesburg vanwege de goed bewaard gebleven hoofdvorm en het deels bewaard gebleven historische casco.

Het huis is stedenbouwkundig van belang vanwege de bijzondere bijdrage aan de lokaal-topografische situatie en de ruimtelijke samenhang met de buurpanden.

Het huis is cultuurhistorisch van belang als voorbeeld van een pand met een lange bebouwings- en verkavelingscontinuïteit en mede vanwege de bewaard gebleven hyschaak als duidelijk herkenbaar gebleven pakhuis.